

EPERJESI LAPOK

(FELVIDÉKI SZEMLE)

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., félévre 5 kor.,
negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fill.

Hirdetési díj: Háromhásas petitsor egyszeri hirdetése 15 fill. Többszörös hirdetést jutányosabban. Bélyegdíj: minden hirdetésért 60 fill. Nyilattér: minden sor 20 fill.

Az «Eperjesi Széchenyi-kör»
hivatalos közlönye.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Eperjesen, Fő-utca 59-ik szám, Kósch Árpád könyvnyomtató-intézete.
Ide intézendők minden a lap szellemi részét illető közlemények,
valamint a hirdetési díjak is.

A Petőfi-ünnep alkalmából.

Megjött tehát végre a várva-várt nap, a mely magával hozza a mi Petőfi-ünnepünket is! Azt a Petőfi-ünnepet, a melynek megtartását még a nyár folyamán határoztuk el, a melyen társadalmi életünk oly fontos köz-művelődési egyesülete: a mi forrón szeretett Széchenyi-körünk is, belé akarja vegyíteni szívének megdobbanását egész nemzetünk nagy szívének lelkes dobogásába.

Kétségtelen, hogy ennek a Petőfi-ünnepnek a megrendezésére senki se volt egész felvidékünkön annyira hivatva, mint épen Széchenyi-körünk. Hiszen annak az egyesületnek kellett ezt a nemes és szép ügyet kezeibe venni, a mely két évtizedet meghaladó fennállása és buzgó működése alatt eddig is annyit tett a hazai közművelődés terjesztésé körül s eddig is oly bőséggel kegyelmezett mindjárt mindjártunk — s különösen nemzeti irodalmunk és művészetünk nagyjai emlékezetének! Annak az egyesületnek kellett ezt az ügyet kezeibe venni, a melynek eddig elért sikerei megannyi biztosítékul szolgálhatnak arra nézve, hogy az általa rendezett ünnep nem lesz méltatlan ahhoz a nagy névhez és ahhoz a nagy eszméhez, a mely az ünnepelésnek olyan kedves, olyan drága, olyan magasstos tárgyát képezi.

Széchenyi-körünknek kellett elvállalnia ezt a szép s hozzája annyira illő nemes feladatot, mert hiszen eddig is ő volt az, a mely három költő eperjesi találkozásának örökké feledhetetlen s igaz büszkeségünket képező emlékezetét annyi hazafias lelkesedéssel, annyi igaz kegyelmevel, feltéve őrizte; feltéve őrizte még akkoron, a mikor a költők találkozásának és versenyének egyik igen-igen kedves tanúja: a nemes-szívű, az igazi költői lelkületű, derék *Irányi István* közöttünk élt s közvetítésével több ünnepet szenteltünk az «Erdei lak» megénekelői emlékezetének, a mikor 1880. június 17-ikén ünnepélyes kirándulást rendeztünk a «Petőfi-lak»-hoz s lelkes beszédekkel és szavakatokat

tartottunk az erdőnek róluk suttogó lombsátró alatt, a mikor 1884. június 11-ikén ünnepélyesen felavattuk a Széchenyi-kör által, közadakozásból emelt, s a három költő találkozásának emlékét megőrkítő, emlékoszlopot; a mikor az Irányi István által 1880. április 12-ikén, a dr. Serédy P. Lajos által 1891. február 4-ikén és a Hamvas József által 1895. december 11-ikén tartott felolvasásokban is megújítottuk a költői versenyre és lánglelkű részeseire vonatkozó kedves, drága emlékeket.

Hogy Körünk ezt az ünnepet mostanra halasztotta s nem tartotta azt meg sebtében a nyár folyamán, azt nemcsak a többi köz-művelődési társulatok hasonló eljárása teszi igazolttá, nemis csak az, hogy a Kör rendes működési idejének szünete alatt, intelligens közönségünk igen nagy részének távoltartózkodása folytán, alig lehetett volna teljes sikert elérni, de indokoltá is ezt az is, hogy ezzel az ünnepélylyel nyitván meg Körünk rendes működési évadját: már ezzel is igazoljuk azt a nagy jelentőséget, a melyet ennek az ünnepélynek tulajdonítunk. Helyes volt ez azért is, hogy tanítványaink nagyszámú lelkes ifjúságát szintén részeltethessük az ünnepélyben, sőt nagy részét be is vonjuk annak rendezésébe; és mindenkiféle kívánatos volt ez azért, hogy kiváló hazai erőknél s a legjelentékenyebb tudományos és irodalmi társulatoknak részvételét biztosítván: ünnepünket igazán országos jelentőségűvé tehessek.

És ezeket a szempontokat a közbejött körülmények mind igazolták és be is váltották.

Különösen szépen vált be az a törekvésünk, hogy minél kiválóbb erők közreműködését biztosíthassuk a tulajdonképi ünnepélyen: a délelőtti díszgyűlésen!

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnak, a Magyar Tudományos Akadémiának s a Kisfaludy- és a Petőfi-Társaságoknak képviselőiben olyan illusztris vendégekhez lesz szerencsésen ezen a napon, a melynek eddig együttesen soha se tisztelték meg Körün-

ket látogatásukkal. Az a sor, a melyben vendégeink országosan ismert és becsült nagy neveit egybeállíthatjuk, magában foglalja írói világunk legjelesebbjeit.

Jól tudjuk, hogy ezt főképen kinek köszönhetjük!

Annak a kiváló férfiúnak, a kinek lángoló hazaszeretete, az irodalomért és művelődésért való igaz lelkesedése és buzgalma annak idején itt Körünk megalapítására vezetett, a ki részt vesz Körünk minden nemes irányú vállalatában s a ki nagy gonddal és fáradtsággal járó óriási elfoglaltsága mellett is időt talál mindég arra, hogy felénk nyújtsa jobbát, nemcsak azért, hogy baráti jóindulatát fejezze ki szives kézszorításával, hanem azért is, hogy erős, kipróbált kezével magához emeljen s támogasson az előttünk álló úton való előhaladásunkban s a kinek nemes szívéből fakadó jóindulata kelti fel elsősorban a fővárosban is azt a szives jóindulatot, a melylyel Körünk mindenütt találkozik, bárhova forduljon.

Ez a férfiú: *dr. Berzeviczy Albert*, Körünk nagyérdemű alapítója és védője!

Hálás lelkesedéssel üdvözljük őt ennek a szép ünnepélynek az alkalmából is, melynek sikerében őt fogja illetni a dicsőség oroszlánrésze és üdvözljük vele együtt Körünk és közönségünk kiváló vendégeit!

Vajha olyan jó emléket vinnének ők innét magukkal mi felőlünk, mint a milyen igaz lelkesedéssel, örömmel és hálával fogjuk fogadni őket, körünkben!

Vajha az ő szives megjelenésük és közreműködésük, a mint örökké emlékezetes fontos esemény lesz Körünk történetében: úgy egy valószínű fordulópontra is lenne az, a mely Körünk életének még nagyobb, még fokozottabb, társadalmi életünk összes jóra való elemeit még kiválóbb mértékben lobogónk alatt egyesíteni képes, felvirágozására vezetne!

Az Isten hozta, az Isten áldja kedves Védnökünket és kedves Vendégeinket!

(—h.)

AZ „EPERJESI LAPOK” TÁRCZÁJA.

A czemétei „Petőfi-fa”.

írta: *Dr. Horváth Ödön.*

1886. július 30-ikán volt.

A gyönyörű nyári napot arra használtuk fel, hogy kedves Czemétnkre ránduljunk ki s ott, hozzánk érkezett vendégeinknek benutassuk ősi városunk szép vidékének egyik legbájosabb pontját s egyszersmind meglátogassuk ottan nyaraló kedves rokonainkat és barátainkat. A meglátogatóknak rokonaink és barátaink között *Kardos Tivadár* volt az első.

Van-e valaki városunk művelt közönsége körében, a ki már elfeledte volna ezt a kedves nevet? A ki elfeledte volna a páratlan szívóságú, mindnyájunk «*Kardos bácsi*»-ját, a ki ismert és szeretett mindenkit, a ki ifjabb korában ott volt mindenütt, a hol jó és nemes ügyet kellett előmozdítani, a kinek egykor tanúsított nemes egyszerűségét és buzgalmat nem egy kulturális intézményünk fellendülése dicseri mostan is?

Oh én azt hiszem, hogy nem felelte el őt közülünk senki sem. Hiszen úgy vélem látni, mintha minden nap délben őt lesnék még mostan is azok az ezerszer kedves gyöngéd galambok, a melyek suhogó szárnyaikkal ott szelnek végig a levegőt Fő-utczánk felett s a melyek az ő kedvencei, az ő meghitt barátai, az ő ápolthajai voltak; megannyi jelképei lévén az ő szelid, gyöngéd és nemes lelkének.

A kedves «*Kardos bácsi*» nagy szíveséggel fogadott s nem csekély örömmel mutogatta végig mindnyájunknak az ő szeretett Czemétnének összes figyelemreméltó pontjait és látnivalóit.

«Ismeritek-e a Petőfi-fát?» kérdezé tőlünk s igen csodálkozott tagadó feleletünkön. «Jőjjetek velem, majd megmutatom!»

Bár nehezére esett a járás, mégis elvezetett mindnyájunkat a nagy városi-ház fölött lévő erdőbe s ott egy útnak a mentén egy hatalmas fát mutatott nekünk, a melynek bemetszéstől eredő forradásokkal telt kérge a «magyar Tyrtaeus»-nak, a félszázad előtt hulló meteoriként eltűnt nagy Petőfi-fának nevével büszkélkedett.

Mélység az emlékezetembe vésődött ez a látvány. Még most is emlékezem, mily áhitattal simítottuk végig a fa édes és dicső sebének forradásait és milyen meghatottság vett erőt lelkünkön, arra gondolva, hogy ez a bevésés talán Petőfi-út eredhetett, hogy nagy nevével suttogásnak itt még a fák lombjai is, úgy, mint a hogy a bártjai fenyes sejtelmes árnya a Tompa nagy nevével őrizi, az ő fájdalmas lelkületéhez annyira illő néma csendjében és bánatos gyászában.

És múltak az évek!...

Azóta nem láttam a «Petőfi-fát» soha!

A jó «*Kardos bácsi*», a ki reá irányozta társaságunk figyelmét erre az állítólagos ereklyére, maga is örök álomra hűnyta le kedves szemét s most ottan pihen egy fa tövében, ... a temetőn ...

De maga az emlék, az el nem hagyta lelkemet soha! Sokat gondoltam erre a fára; sokszor megjelentek lelki szemeim előtt az érdekes betűk; sokszor ihletéssel gondoltam arra, hogy mily drágaságot őrizünk ott Czeméte csendes erdejében!

És megjött ötvenedik évfordulója annak, hogy Őt, hazánk legnagyobb költőjét, az «*Erdei lak*» költő-versenyének legkiválóbb részését elvesztettük. Eljött félszázados évfordulója annak, hogy látnoki jóslata beteljesült s ott esett el ő, «a harc mezéjén!»

És mintha lángoló honszerelme onnan a túlvilágról is meggyittele volna imádozt nemzetiét: forró lelkesedésre gyúlt az egész hazát. Őt ünnepeltük és ünnepeljük mindenfelé! Új fátylát gyújtottunk az ő emlékezetének.

S ebben a nemes, ebben a szép, ebben az egész

nemzetünknek oly örök becsületére váló felbuzdulásban egyszerre megszálta mindnyájunkat a vágy arra nézve, hogy összegyűjtsünk minden kis ereklyét, minden kis emléket, a mely reá vonatkozik.

Megszálta a vágy engemet is, hogy ismét lássam, hogy ismét felkeressem a czemétei erdő hallgatag fatörzsét és elmerengjek annak szemléletében.

Ez év tavaszán egy egész délután kerestem, — hasztalan! Nem volt senki ott, a ki útbaigazíthatott volna. Itt, városi ismerőseim körében is hiába tudakozódtam a fa után; senki se tudott róla semmit mondani.

Már azt hittem, meg nem találhatom soha!

Szeptember utolsó napjaiban a szerencse «*Kardos bácsi*» nemeslelkű, kedves özvegyével hozott össze, a ki előtt felemeltem, hogy mennyire vágyom a kérdéses «Petőfi-fát» feltalálni s, mennyire fájlalom azt, hogy ez eddig nem sikerült. Ő készséggel adott némi útbaigazításokat. Elmondta az irányt körülbelől, a melyen haladnunk kell, hogy megtalálhassuk a fát, a melyet ő is jól ismer s a melyet keresünk.

Szeptember 27-ikén ismét kirándultunk Czemétere s a vett útbaigazítások alapján csakugyan újból megtaláltuk a kérdéses fát s annak épségben meglévő, kiforrott betűt, s ismét átengedtük lelkeinket annak a varázslatos érzésnek, mely ama gondolat nyomán ébredt bennünk, hogy ez a bevésés talán az eperjesi «költői verseny» idejéből s talán épen Petőfi saját kezétől ered!

A városi nagy nyaralóház mögött egy kis épület áll, melynek jobb-sarkánál elhaladva, 24 lépéssel egy séta-útra érünk. E sétaúton lefelé, az országúttal párhuzamos irányban 9 lépést tevén, egy balra elágazó sétaúthoz jutunk. Erre a sétaútra térvén, 212 lépéssel egy, az út jobb-felén álló, terebélyes nagy fát találunk, a mely táblával van megjelölve, ezzel a felirattal: «*József ábránd-hely*». Ettől, ha a sétaúton tovább 34 lépést teszünk felfelé: balra egy hatalmas bükkfára bukkanunk.

Ováció a főispánnak.

Október 23-ika valóban szép nap volt mindazokra nézve, a kik az igaz érdemnek méltányló megbecsülését örömmel szemlélik.

Vármegyénk és városunk közönsége a legteljesebb módon juttatta kifejezésre *Szinyei Mersé István* főispán irányában táplált tiszteletét, becsülését s mindenkiféle hűségét, bizalmát és szeretetét. Az érzelmeik e keresetlen, spontán megnyilatkozása határozottan azt látszott igazolni, hogy közönségünk — úgyszólván — keresve kereste az alkalmat arra, hogy mindannak, a mit *Szinyei* iránt érez, szívének egész melegével és odaadásával, kifejezésre adjon. Az érzelmeik e keresetlen, spontán megnyilatkozása határozottan azt látszott igazolni, hogy közönségünk — úgyszólván — keresve kereste az alkalmat arra, hogy mindannak, a mit *Szinyei* iránt érez, szívének egész melegével és odaadásával, kifejezésre adjon. Az érzelmeik e keresetlen, spontán megnyilatkozása határozottan azt látszott igazolni, hogy közönségünk — úgyszólván — keresve kereste az alkalmat arra, hogy mindannak, a mit *Szinyei* iránt érez, szívének egész melegével és odaadásával, kifejezésre adjon.

Most, a mikor ő, a vármegyei árvaszékekkel együtt, egy fővárosi lap részéről abban a méltatlan megtámadásban részesült, a melyre a lapunk előző számában foglalt nyilatkozatok mutatnak rá s a mikor, ennek következtében, a fővárosba kellett utaznia, rövid pár nap távollétét felhasználta arra, hogy — a mit jelenlétekor valószínűleg szintén meg akart és meg is tudott volna akadályozni, — ennek a rokonszenves, lelkes ovációnak az ügyét előkészítsék.

Az egész ügy elsőben az október 21-ikén tartott vármegyei állandó-választmányi ülésen indult meg, a mikor a vármegyei árvaszékek önmaga ellen fegyelmi eljárást kéri irata kapcsán, többek felszólalására, meleg határozati javaslatot fogadtak el arra nézve, hogy az árvaszék, a vármegyei tisztikar és főképen a főispán iránt, a vármegye közönsége, a megbotránkozással visszaütött támadás alkalmából, elismerésének és tántoríthatatlan bizalmának adjon kifejezést.

Október 21-ikén, délután, már rendező-bizottsággá tömörült néhány lelkes férfiú s alig egy órai tanácskozás alatt részletesen megállapították mindent, a mi az ováció rendezésével kapcsolatos volt.

Október 23-ikán, a vármegyei közgyűlés rég kitűzött napján, mintegy varázsütésre, lobogódsít öltött az egész város, és pedig oly mértékben, hogy talán soha se láttuk városunkat ilyen gazdag és díszes lobogó-áradatban. A kora reggeli óra daczára a vasúti pályaháznál gyülekezett a vármegyei és a városi intelligens közönség nagy száma. A szakra menő tömeg lelkesülten foglalt állást a pályaudvaron, teljesen betöltve a hatalmas peron nagyméretű térségeit.

A berobogó vonat harsány eljenzés fogadta, mely meg nem szűnt mindaddig, a míg annak egyik kocsijából az ünneplő főispán, *Szinyei Mersé István* le nem szállott. A megjelent nagy közönség nevében *dr. Schmidt Gyula* orsz. képviselő intézett meleg üdvözlő-beszédet az ünneplő főispán, a melyet a lelkesült örömmel és tetszésnek zaja szakított meg lépten-nyomon s a melyért *Szinyei* mély meghatótsággal, érzelmein alig tudván uralkodni, mondott hálás köszönetet.

A közönség nagy része kocsiikon kísérte be azután a városba a főispánt. A fellobogózt épületek ablakából kendők lobogtak feleje és a 60-at meghaladó, igazán beláthatatlanul hosszú kocsisor felé.

Délelőtt 10 órakor vette kezdetét a törvényhatósági bizottság közgyűlése. A vármegyei ház nagyterme szünt meg a bizottság tagjaival, a kik igazán szokatlanul nagy számmal voltak jelen a közgyűlésen, a mely a főispán iránti érzelmeinek kifejezését volt adandó.

A belépő főispánt szűnni nem akaró eljenzéssel fogadták, melynek lelkesült örömjaja csak akkor hallgatott el, a mikor a főispán pár rövid szóval a gyűlést megnyitotta. Gyorsan tárgyalta le az első pontokat s midőn az 5-ik pont alatt a közigazgatási árva- és

gyámhatósági szükségletek 1900-ik évre vonatkozó költségelirányzatát is letárgyalta: *Ghillany József* kir. tanácsos emelt szót s azt kérte a közgyűléstől, hogy a fontosságánál fogva különös figyelmet érdemlő 19-ik pontnak a tárgyalását vegye e helyütt elő. A gyűlés egyhangulag magáévá tette az indítványt, minek határozatként való kimondása után *Szinyei Mersé István* főispán, mivel — mint mondá — a kérdés személyével is összefüggő kérdésekkel áll kapcsolatban, átadta az elnöklést *Taly József* alispánnak s maga, a jelen voltak zajos eljenzés között, elhagyta a termet. Elnöklő alispán erre felolvastatta a vármegyei árvaszékek összes tagjai ellen fegyelmi eljárást elrendelését kéri iratát, melylyel kapcsolatban a főjegyző bejelentette azt, hogy *Bánó Arpad* főszolgabíró, mint az árvaszékek volt ülnöke, szintén kérelmet nyújtott be a fegyelmi vizsgálatnak önmaga ellen leendő elrendelése iránt. Felolvasták ezután a vármegyei árvaszékek ez ügyben hozott végzését és nyilatkozatát, valamint a Berthóty Beláné vagyoni viszonyaira vonatkozó, gyámhatóságilag összeállított, vagyoni kimutatást. Felolvasták az állandó-választmány határozati javaslatát, a mely mindenekelőtt úgy állapítja meg a tényállást, a mint az a vármegyei árvaszék közrebocsátott nyilatkozatában foglaltatott, a méltatlan és durva támadást erélyesen visszautasítja, helyesli az esküdt-széki eljárás megindítására vonatkozó határozatot, megbotránkozásának ad kifejezést a felett, hogy akadhatott fővárosi napilap, a mely minden alapos ok s a körülmények minden felderítése nélkül ily durva támadást intézhetett a vármegye tisztikara, árvaszéke és főispánja ellen, elismerésének és bizalmának ad kifejezést a méltatlanul meghurcolt árvaszék és tisztviselői iránt a fegyelmi eljárás elrendelésére irányuló kérelemnek, a felmerült vádak minden alapot nélkülöző voltát konstatálván, helyet nem enged; elérkezettnek látja az időt arra, hogy a vármegye közbecsülésben és -tisztületben álló főispánjának, ki minden tevékenységében csak a haza s a vármegye javának előmozdítására igyekszik szüntelen, szintén legbensőbb elismerését, ragaszkodását és törhetlen bizalmát juttassa kifejezésre s azt rendeli, hogy ez a határozat a vármegye hivatalos lapjában, a *Hazánk* című napilapban s esetleg más fővárosi lapokban is közzétessék. A nagy lelkesedéssel fogadott határozati javaslatot, a melynek minden egyes pontját általános élénk helyeslés kísérte, elsőben *Bornemisza Lajos* szólott hozzá. Kiemelte, hogy a felmerült támadással a vármegye volt nemzeti-pártja nem ért egyet. Bíralták a főispánnak, kit politikai ellenfelenek tekint, politikai eljárását, de az egyéni integritást soha se érintették. A bizalomnak a nyilvánítását kétféle osztja. A főispán politikája és kormányzati rendszere mellett a bizalmat meg nem szavazza, a személyi integritás szempontjából pedig a bizalom megszavazására nincs szükség. Szivesebben látná, ha az árvaszék által kért fegyelmi eljárást elrendelnék, mert tudja, hogy az a legszebb eredményre vezetne, de nem tesz ellenindítványt a határozati javaslat ellenében. *Bánó Iván* rövid felszólalásában csak azt jelenti ki, hogy a támadásnak ezt a módját szintén aljassnak tekinti. *Ghillany József* kir. tanácsos szólott ezután az ő megfontolt s meleg érzéstől áthatott modorával. Ajánlja a határozati javaslatnak egész terjedelmében, változatlanul való elfogadását, mert jól tudja, hogy a megindítandó fegyelmi eljárás csak azokat a mindenben felmentő körülményeket igazolná, a melyek a vármegye közönségének minden tagja előtt ma is tudva vannak s mert semmikép se akarná kiténni árvaszékünket annak a további izgalomnak s esetleg további meghurcoltatásnak, a melylyel a fegyelmi eljárás szükségtelen elrendelése esetleg veledjárna. Erélyes tiltakozásra, határozott visszautasításra van itt szükség, a melyet csak az állandó-választmány határozati javaslatának változatlanul való elfogadásával eszközölhetünk. A vita bezáratván, elnöklő alispán kér-

dést intézett a közgyűléshez az iránt, hogy kíván-e valaki a határozati-javaslat ellenében ellenindítványt tenni, s mivel ezt senki se tette, a közgyűlés óriási lelkesedése között az alispán kimondotta azt, hogy a gyűlés az állandó választmány határozati javaslatát egyhangulag elfogadta. Együttal *Kotrados Mihály* vezetésével, *Kubinyi Aurél* és *Fest Lajos* tagokból bizottságot küldött ki, hogy a főispánt a gyűlés határozatáról értesítse s őt a további elnöklésre felkérje.

Még hatványozottabb mértékben hangzott fel az örömjaj s a lelkesült eljenzés vihara, mikor a főispán ismét a terembe lépett. Mélyen meghatva mondott köszönetet a szép, általa oly annyira nagybecsült, egyhangú határozatért s örömeire szolgált, hogy kijelentse azt is, hogy e megtámadtatás ügyében kötelességének ismervén a miniszteriumban is haladéktalanul személyesen eljárni, ottan a vármegyei árvaszék működésével szemben a legteljesebb elismerést és megelégedést tapasztalta, sőt felhatalmazást nyert arra is, hogy ezt ki is fejezhesse. A közgyűlésen ezután ez az ügy véget ért s soravették a gyűlésnek többi tárgyait s azokat, mind az állandó választmány határozatainak egyhangú elfogadásával, gyorsan elintézték.

Este 6 órakor tovább folytatódott a lelkes tüntetés. Még alig kezdett alkonyodni s már egymásután gyűltek ki a házak ablakai, fényárral hintvén be az utcákat, a melyeken ünnepi hangulatban hullámozt az óriási közönség. Pont 6 órakor indult el a Jókai-térről a 300 drb. fáklyát hordozó impozáns menet, a cigányzenekar felharsogó Rákóczi indulója mellett s a Fő-és Megyeház-utczákon keresztül a vármegyei háza elé vonult, a melynek ablakában az ünneplő fogadta. Sok fáklyásmenetben volt már részünk városunkban, de ilyenben talán még soha. A lobogók alatt és a fáklyákat hordozók között ott láttuk a városi és a vármegyei közönség intelligenciáját legnagyobb részben s különösen nagy számmal voltak jelen a törvényhatósági bizottság tagjai.

Az üdvözlő-beszédet *dr. Horváth Ödön* kir. tanácsos, jogkari dékán tartotta, a nagyközönség, a társadalom nevében üdvözlőlvén a főispánt és biztosítván őt bizalmukról, tiszteletükéről, becsülésükéről és szeretetükéről. A hatásos beszédre az ünneplő megindultan válaszolt s különösen élénk eljenzést keltettek azok a szavai, a melyben azt juttatta kifejezésre, hogy bánatai és bántódásai sötétjében e fellobogó fáklya-lángok fognak fényt deríteni szüntelen!

A szép ünnepély, mely minden legkisebb részletben valóban a legpéldásabb rendben és a legemeikettebb hangulatban folyt le, ezzel véget ért.

A szinművészetről.

Írta: *Tarján Aladár.*

Milyen művészet is a szinművészet... ha ugyan művészet? Mert sokan vannak -- és köztük Gyulai Pál is -- a kik kétségbe vonják, sőt egyenesen tagadják a szinészet művészi voltát. Ezeknek a kétkedőknek és hitetleneknek óhajtok most e helyen válaszolni. Tehát: miért nem művész a szinész? (Természetesen csak a hivatottakat értem, mert minden művészetnek megvan a maga mesteremberei, a kik elsajátítják technikáját és bizonyos routinet; ezekről persze nem lehet szó.)

— Mert idegen tollakkal ékesdedik: a költő eszméjével és nyelvezetével. (Ez a legáltalánosabb ellenvetés.)

— Kérem, hány költő, festő, szobrász és zeneművész használ fel idegen eszmét sajátos formában és azért mégis művészek, még hozzá sokszor nagy művészek. A világ legnagyobb elméjének, Shakespearenek legtöbb műve idegen eszme után íródott. Ott van pl. Hamlet, Othello, Romeo és Julia stb. Zichy Mihály «Az ember tragédiájához» és Arany János balladái-

Ez a «Petőfi-fa». Derekan, több bevésés mellett, ott olvashatjuk szépen kiforrott, hatalmas betűkkel a nagy nevet:

P E T Ő F I
S Á N D O R.

A fától további 30 lépést téve felfelé, ott találjuk egy fán a «Vilma-körönd» feliratú táblát.

Nem tagadhatom, hogy egész boldoggá tett és kellemesen felizgatott az, hogy a sokáig hasztalan keresett fát ismét megtalálhattam.

Október 1-én újból kint voltunk egy nagyobb társasággal, közöttük *Mandics Edével*, városunk polgármesterével is, hogy a fát megint megtekintsük.

A polgármester magával hívta *Tokár István* városi erdővédet is és pedig mérő-szerszámokkal; előzetesen mit se szólván előtte arról, hogy mire nézve akarja kikérni szakértői véleményét.

Az eszközölt mérések alapján, ottan nyomban feljegyzett adataim szerint, az erdősz az egész erdőt 58 évesnek, magát pedig a kérdéses bükkfát (közönséges bükk) 83 évesnek mondotta, mi úgy magyarázandó, hogy ezt a fát az erdővágás alkalmával «magfának» hagyták volt meg. A fa átmérője 41 cm.; kerülete pedig 134 cm.

A nagy költő neve a földtől mérve 180 cm magasságban van bevésve. A betűk magassága 7.5 cm.; a «PETŐFI» és a «SÁNDOR» név külön-külön mért hossza 36—36 cm. Az előnév «I» betűje s a kereszt-név «R» betűje, utólag együttesen, valami módon megsérült s újabb forradás borult rájuk.

Feltettük azután azt a kérdést, hogy vajjon megállapíthatja-e a nevezett szakértő a bevésés eredetének idejét is? S midőn erre igenlő választ nyertünk: felkértük őt arra, hogy ezt jelenlétünkben sziveskedjék megtenni. Az erdővéd a fa ellenkező oldalán, lent, kicsinyke bevágást tett s mérő-eszközével megmérte a fa kérgének vastagságát, azután megmérte a betűk mélységét s nem kis megilletődésünkre, egész határozott-

sággal azt mondotta, hogy a bemetszés kora: 54 esztendő. Ez a pontosság olyannyira meglepett, hogy szinte igazán zavarba hozott, mert hiszen, ha ezt a számot jelenlegi évszámunkból levonjuk: megkapjuk Petőfi itt időzésének évét, az 1845-öt.

A polgármester azután különös őrizetbe és gondozásába ajánlotta a fát az erdővédnek és elrendelte annak bekerítettését; én pedig több fényképészeti felvételt készítettem róla.

Nagy örömmel tértünk vissza valamennyien ősi városunk falai közé s örömlünket különösen fokozta még az a körülmény, hogy az erdővéd azt is felhozta, hogy egy ismerőse beszélt előtte, hogy edesatyja többször említette azt, hogy Petőfit e tájékon, az ú. n. «Zabianán» látta.

Már-már azon a ponton voltunk, hogy további lépéseket teszünk a fának, mint Petőfi-ereklyének megőrzése s esetleg talán valamely múzeumba való elhelyeztetése végett, midőn az a gondolatom támadt, hogy jó lesz ebben az ügyben *dr. Serédy Lajos* tanárt megkeresni, a ki ügyis, mint a Kerényire vonatkozó adatok szorgalmas gyűjtője és alapos ismerője s ügyis, mint a boldogult *Irányi Istvántól* származó napló-feljegyzések hű őrizője, talán adhatna ebben a tekintetben némi felvilágosítást.

Nevezett Budapesten, október 6-ikán kelt levelében erre a kérdésemre nézve a következőket írja:

«Ide jegyzem, hogy a csemétei erdő «Petőfi-bükkje» a Vilma-sétány és József-ábrándhely fölött levő régi vágás árkolása szélén — csak rege.

1889. és 1890. nyarat Czemétén töltöttem én is. Az első évben Mártonffy Frigyes mutatta meg nekem is... Kérdezőkódtonm tehát...

A Kerényi körét alkotó jóbarátok közül, kik Petőfi látogatásakor Eperjesen voltak s minden kirándulásban résztvettek: Eördögh Dániel volt életben Miskolczon (nyáron Mező-Keresztesen).

hoz ke-
kat. D
pótolva
Madách
szobrái
Vagy
vagy l
eszmét.

Sha
vagy p
eszmét
érzékite
zás —
nem tu
művész
ban i

Át
ügymín
épfő-m
művész
minden
vígés
Ugyane
saját sz
az eszm

Már
költő és
Erre né
kettő t
jelsz
másik v
ját, mo
szerint i
len, mer
két küle

A kö
a szinés
művészs-
remekm
hatását
is életet
dalni
nem rom
bányána
szinész
lesz job
nak, a
szinész
sem has

Ebbe
azoknak
szerint f
fel szre
sítja a k
követelt
hogy a

Ha a
János ké
Miklós
Othellót
posan is
helyes f
kivitel, r

A m
vajjon X
szakált v

Ha n
jegyzések
anyagot
kék szer

maga le
Valaki
nyomok
Hisz
a hatalm
volna me
kik azok
Ehhe
kutatásot
Megy
nem nem
mény m
értői véle
gíthető.
áll fenn,
egy ujal
kellene t
lehetőség

Hogy
Czeméte
ményt id
városunk
a kiránd
egy Iran
melyben
között íg
multak a
hajjáltuk
dultunk;
Petőfi ne
el. Ilyen

Csak
hálás viss
Vajha
a cseméte
a megbec

hoz készített... bocsánat — teremtett művészi rajzokat. De még milyeneket! Hányszor és hány helyen pótolva a költők fantáziájának hiányosságát, különösen Madáchét. Avagy Michel Angelo világhírű «Mózes» szobrához nem készen vette-e az eszmét a bibliából? Vagy a művész, a ki valamely opera-szöveget, dalt vagy balladát zenésít meg, nem-e készen kapja az eszmét a legtöbb esetben?

Shakespeare-nél, Zichy Mihálynál, Michel Angelonál vagy pl. Mascagninál, nem az a lényeges, hogy idegen eszmét dolgoztak fel, hanem, hogy *művészi formában* *érzékítették-e, meg vagy sem?* Mert eszme és kidolgozás — kettő. Valakinek lehetnek kitűnő eszméi, de nem tudja azokat művésziileg kidolgozni; viszont hány művész ember van, ki a részletekben s a kidolgozásban mesteri, de eszméi vérszegények.

Általánosan ötféle művészetet különböztetnek meg, úgy mint: költészetet, festészetet, szobrászatot, zene- és építő-művészetet. Lássuk csak, hogy mi képezi ezen művészetek alapját? Kutassuk lényegüket. Mit teszen minden művészet? «*A gondolatot, a mely végtelen, véges formába gyúrja, más szóval: a különösen mint végesben föltüntetett az általánost, a végtelent.*» (Hesvi.) Ugyanezt cselekszi-e a színész vagy sem? — A színész saját személynében, mint véges tüneményben fejezi ki az eszmét, a mely örök. *Tehát a színész is művész!*

Már most az a kérdés: milyen viszony áll fenn a költő és színész, a költői mű és színészi alkotás között? Erre nézve kétféle vélemény általános, azonban mindkettő túltolt. Az egyiknek — a kisebbség táborának — jelszava: a költő minden; a színész semmi. A másik vélemény ellenben a színművészetnek fogja pártját, mondván: a színész zisarnok, a ki kénye-kevede szerint foghatja fel szerepét. Mindkét vélemény helytelen, mert túlzásba megy. A költészet és színművészet két különböző, önálló művészet.

A költői mű, mihelyt színpadra viszik, anyag, melyet a színész feldolgoz. Már most vannak jó — és rossz művész- és mesterember-színészek. A rossz színész a remekművet is tönkre silányítja úgy, hogy a színpadon hatását veszti; a jó színész hitvány férc-szerepekbe is életet lehel és bennök óriási sikert arat. *Mint irodalmi művet azonban a színész a költő drámáját el nem vonhatja, vagy meg nem javíthatja.* Katona «Bánk bánjának» semmit sem árt, ha abban egy mesterember-színész kontárkodik; viszont Dumastól «Kean» nem lesz jobb darabbá, dacára, hogy mesterszerepe Rossinak, a két Salvininak és Laccóninak. *Azonban mint színészi alkotás a rossz színész «Bánk bánja» össze sem hasonlítható az olasz művészek «Keanjével».*

Ebből azonban nem következik, hogy igazuk van azoknak, a kik azt mondják, hogy a színész tetszése szerint foghatja fel szerepét. A színész nem foghatja fel szerepét kénye-kevede szerint, mert akkor megmástitja a költő intencióját és alakjának jellemét. Megköveteljük a színésztől — mint minden művésztől — hogy a tárgyat, melyet feldolgoz, alaposan ismerje.

Ha a költő Napoleonról akar írni; a testő Hunyady János képmását akarja megfesteni; a szobrász Zrínyi Miklós szobrát akarja elkészíteni; a színész pedig Othellót akarja eljátszani, szükséges, hogy tárgyat alaposan ismerje. Alapos ismeret és tudás nélkül nincs helyes felfogás. Helyes felfogás nélkül nincs helyes kivétel, nincsen művészet.

A művészre nézve csak *másodrendű* kérdést képez, vajjon X. vagy Y. (a kivel éppen foglalkozik) viselt-e szakált, vagy sem? milyen színű volt a szeme, haja? stb.

Ha nem maradtak az utókor számára efféle feljegyzések, akkor a művész fantáziájából teremt magának anyagot és megajándékozta az ábrándozó Petrarcát két szemmel, teleborítja az ideálista Plátó hatalmas

maga letörölte a lassan-lassan lehámlott kéregről. Valaki — talán a hámlás alkalmával még látható nyomokra — aztán «utánvéste» a nagy nevet.

Hiszitek-e, — ha valóban Petőfi bükkje volna az a hatalmas fa — oly hosszú évek során nem irták volna meg a hozzá fűződő kis történetet éppen azok, kik azoknak a szép napoknak tettleg részesei voltak!?

Ehhez az újabb adathoz vezetett tehát eddigi kutatásom

Megvallom azonban, hogy ezt az eredményt szeretném nem egészen véglegesnek tekinteni. A szakértői vélemény mindenesetre figyelmet érdemel, esetleg újabb szakértői véleménnyel volna megerősíthető, vagy meggyengíthető. 1845. és 1861. között 16 esztendő különbség áll fenn; ez, talán nem tévedek, olyan idő, a mely egy újabb szakértői véleménnyel kideríthető. Azt kellene újabb is konstatalnunk, hogy vajjon kizárt lehetőség-e az, hogy a bevésés 1845-ből ered, vagy nem?

Hogy annak lehetősége nincs kizárva, hogy Petőfi Czemétén is volt, arra nem csupán azt az ismert körülményt idézem, hogy mennyire el volt ő ragadtatva városunk szépséges környékétől és mennyire szerette a kirándulásokat, hanem hivatkozhatom *Tompának* egy *Irányi István*hoz intézett érdekes levelére is, a melyben ő, Havránól, 1854. május 12-ikéről, többek között így ír: «Hejh! hejh! édes Pistám! bizony elmultak azok az idők, mikor a Kerényi diófája alatt hajigáltuk egymást, mikor a Havránra, *Czemé*re kirándultunk; el, rettenetesen elmúlt! Szegény Kerényi és Petőfi nem tudják, hogy elmúlt, mert ők magok multak el. Ilyen az ember! ilyen az élet!»

Csak egy ne múljon el lelkeinkből: a Reájok való hálás visszaemlékezés!

Vajha újabb kutatásaink azt igazolhatnák, hogy a czemétei erdőben tényleg egy drága ereklyét őrizünk, a megbecsülendő «*Petőfi-fa*» képeben!

koponyáját dús fekete fűrtökkel, Diogenest meg éppen kopasznak festi.

Elsőrendű kérdés a művészetnél az egyén arckifejezése. A művész feladata a formában föltüntetni a szellemet, az egyén arcán — jellemét. A művész megtestesíti az egyénnel az eszmét, melyet az képvisel, arcára tisztán rányomja, jó avagy rossz alapszenvedélyének bélyegét. Napoleonban pl. a művész a féktelen nagyravagyást; Hunyady Jánosban és a szigetvári hősből pedig a hazaszeretetet fogja megtestesíteni.

Minden drámai jellem egy alapszenvedélyben gyökeredzik, melyből minden cselekvése fakad. Hamlet alapszenvedélye a lelkiismeretesség, Romeo a szerelem stb. Már most, vagy híven kitudja fejezni a színész az alakítandó egyén alapszenvedélyét, vagy sem. Az előbbi esetben feladata magaslatán lesz, mert felfogása helyes; ellenkező esetben legfeljebb hatásos részleteket produkál.

Ha két színész egy és ugyanazt a szerepet különböző felfogással játssza: akkor egyiknek a felfogása okvetlenül helytelen. Igaz, hogy az ember egyén és két egyforma művész nincsen, de mi nem azt kívánjuk, hogy két színész egyformán játsszék — mert hisz ez lehetetlen — csak azt mondjuk, hogy egyforma felfogással játsszák végig szerepüket. Józan észszel nem kívánhatjuk, hogy mindketten egyforma hangsúlylyal és szenvedélylyel mondják pl. ezt: «A sötétben álalkodókhoz elmegyek.» (Bánk bán) vagy «Ember! azt mondom, ne törj túl a korlátodon!» (Gertrudis) stb. *A részletekben eltérhetnek egymástól; de egészben és alapjában nem.*

Hogy két színész felfogása egy és ugyanazon szerepben mennyire különböző, sőt ellentétes lehet, azt az alábbi példa is bizonyítja. A mióta csak megírta Shakespeare «A velencei kalmárt», Shylockot a színészek mindig kétféle felfogással játsszák. Vagy reálsan, vagy pedig ideálizálják ezt az alakot. Vannak színészek, a kik Shylockot eszményítik, szimbolikus alakot csinálnak belőle: földig érő nyusztprémes fekete kaftánban járnak-kelnek a színpadon, maszkjuk a lehető legtitzeleméltőbb aggastyánt mutatja, hófehér szakál és haj, arcvonásaiban és a szemekben semmi ellenszemes, visszatartó. Szóval a vén kalmár alakját túlságosan ideálizálják. Vannak aztán színészek, a kik éppen az ellenkező felfogást vallják és Shylockban az aljas, üzérkedő szellemet karakterizálják. Most már nem, de régebben többnyire lángvörös parókában jelent meg a nézők előtt a ravasz kalmár alakja, a legreálisabb felfogásban: bizalmatlanságot keltő undok külsővel.

Ez utóbbi felfogás elavult, idejét múlta. Nem lehet nevétséges alak ez az ősz ember, kinek ellopják pénzét, leányát, tehát mindenét, és végül még lealáztatásban és gúnyban részesül. Nem lehet nevétséges alak; mert mikor a kést feni, hogy áldozatának testéből kivágja a nyers húst — hátunkon végig fut a hideg. Ebből azonban korántsem következik, hogy az ideálisták felfogása helyes. Shakespearenek eszéágában sem volt egy ideális szimbolikus alakot állítani a szemünk elé, mert hiszen akkor fenséges alakot teremtett volna és tragédiát írt volna Shylockról.

Most, hogy tisztában vagyunk a színészet művészi voltaival, halljuk a másik kérdést, t. i. milyen művészet is a színművészet?

Császár Imre azt mondja: «A színművészet hangulaton és illúzió alapuló pszikologikus művészet.» Már most azt kérдем Császártól: melyik művészet nem alapul hangulaton és illúzió? és melyik művészet nem lélektani? Hiszen a művész hangulattól és illúziótól alkot — hangulatnak és illúzióknak. Császár mond valamit a színművészetéről, a mi aztán minden művésztre külön-külön alkalmazható a nélkül, hogy egyiket is definiálna.

Mégis, milyen művészet hát a színművészet? A színművészet képző és szóló, vagyis térbeli és időbeli művészet. A színész alakjával és maszkjával a *képző*-művészetek (szobrászat, festészet); hangjával pedig a *szóló*-művészetek (költészet és zene) körében mozog.

Néhány szóval még meg akarok emlékezni az illúzióról és a hangulatról, mint a színművészetben előforduló két főtényezőről. Mi az illúzió, s mi a hangulat? Az illúzió még nem hangulat; a hangulat pedig már nem illúzió. *Az illúzió látszat, a hangulat valóság.* Mi kelti föl bennünk az illúziót, s mi a hangulatot? Ez bajos kérdés. Nehéz, sőt lehetetlen a kettőt szorosan elkülöníteni egymástól. Példákkal kell élnünk, hogy világosabban lássunk. Illúziót kelt pl. a tömjén füstje, de illatja már hangulatot. Illúziót kelt a színpadon az imitált ékszer, fegyver, ruha, stb. szóval minden, a mi valószínű, minden, a mi annak látszik, a minék tényleg lennie kellene. Most lássuk, hogy mi sérti az illúziót? Erre a kérdésre egyszerű a felelet: minden, a mi nem annak látszik, a minék tényleg lennie kellene. Nagyon sérti az illúziókat, ha a színpadon kőfalak vagy egész vidékek minden ok nélkül megmozdulnak. Vagy pl. akárhányszor látjuk a színpadon mögött a tűzoltó szundikálni, a színész-népséget stürögni-forogni, természetesen, hogy ez is nagyban lerontja az illúziókat és úgy érezzük magunkat, mint mikor valami szünet álmodunk és lelünkben elrejtett meggyőződésünk azt súgja, hogy mindez csak komédia, rossz tréfa.

Hogy mi a hangulat? és mi kelti föl lelünkben a hangulatot? azt hiszem, ezt bővebben fejtegetni fölösleges. A hangulat bizonyos érzelmei lelkünknek.

Még sok mondandóm lenne a színművészetéről, de mindent egy tanulmányban tárgyalni sok volna. Így is bocsánatot kell kérnem, hogy több helyen eltértem a tárgytól. Sok helyen nincs meg talán a kellő összefüggés, de a tárgy annyira csábított, az impressziók olyan erősen ostromoltak, hogy nem maradt időm kellőleg ügyelni.

Vármegyénk és városaink.

Vármegyei közgyűlés Október 23-ikán tartotta Sárosvármegye törvényhatósági bizottsága rendes évi negyedik közgyűlését, *Szinyei Merse István* főispán elnöklése alatt. A vármegyei igazoló-választmány előterjesztését a bizottsági tagok sorában beállott változásokról, tudomásul véve, elrendelték az új választásokat a megüresedett helyekre. Tudomásul vették *Dr. Dessewffy István* közíg. gyakornok esküdteli jegyző-könyvét, kihirdették *Dr. Kraus Zsigmond* cs. és kir. ezredorvos oklevelét. Majd megállapítván a közigazgatási-, árva és gyámhatósági szükségletek 1900-ik évi költségvetési tervezetét, különös érdeklődés közben tárgyalták az árvaszékek önmaga elleni fegyelmi eljárást kéri kérvényét, úgy, a mint azt lapunk más helyén részletesen megírtuk. Határoztak a honvédségi laktanya helyreállítási költségeinek viselése tekintetében, tudomásul vették alispánnak rendszeres negyedévi jelentését, nemkülönben a közigazgatási bizottságnak az év első felére vonatkozó jelentését. Köszönettel fogadták az Eperjesi Széchenyi-körnek e hó 29-ikén rendezendő *Petőfi-ünnepére* vonatkozó meghívóját s az azon való részvételre nézve határoztak; elfogadták az állandó-választmány által javasolt szabályrendelet-tervezetet a képviselőválasztások alkalmával szedhető fuvardíjak megállapítása tárgyában, határoztak a vármegye tulajdonát képező nagysárosi ház eladása ügyében, ezenkívül több miniszteri rendeletet, bemutatott számadást és mérleget, valamint számos átiratot és jelentést vettek tudomásul. Az összes határozatokat az állandó-választmány határozati javaslatainak változatlanul történt elfogadásával hozták.

Zárlat. Nagy-Szilva községben a sertésállomány között a sertésorbáncz járványos, míg ugyanazon községben a sertésvész ragályos betegség szörványos alakban megállapítván, a nevezett községben f. hó 1-től 14 napi községi-, illetve f. hó 16-tól 30 napi udvar-zárlatot rendeltek el az említett állatfajokra.

Zárlat-feloldás. Daróc községben sertésorbáncz, Német-Jakabvágyás, Berzenke, O.-Volya községekben és Kis-Seben sz. kir. városban sertésvész ragályos betegség miatt elrendelt községi-, illetve udvar-zárlatot feloldatták.

Ragadós állatbetegségek Sárosvármegyében 1899. évi október hó 22-ikén. *Lépfene*: Tapolyi járásban Kálnás 2 udvar. Kurima 5 u., Porubka 3 u., Tapoly-Németfalu 2 u. *Rühkór*: Alsó-tarcai járásban Somos 5 udvar; siroakai járásban Bajor 1 u. *Sertésorbáncz*: szekcsői járásban Deméte 5 udvar. *Sertésvész*: Alsó-tarcai járásban Bogdány 2 u., Bolyár 7 u., Gulyvész 2 u., Keczer-Kosztolány 2 u., Keczer-Peklén 8 u., Lapispatak 1 u., Szt.-István 31 u., Szokolya 9 u., Tapolcsán 4 u.; felső-tarcai járásban Oroszolya 1 u., Péchújfalú 5 u.; siroakai járásban Berzenke 1 u., Német-Jakabvágyás 1 u.; szekcsői járásban Nagy-Szilva 2 u.; tapolyi járásban Girált 1 u., Töltészék 6 u.

Városi közgyűlés. Városunk képviselőtestülete október 21-ikén közgyűlést tartott, *Mandics Ede* polgármester elnöklése alatt. A gyűlés mindenekelőtt nagy érdeklődéssel hallgatta meg polgármester előterjesztését a templomépítés ügyében tett eljárás eredménye felől, a mely szerint kilátás van arra, hogy a róm kath. főtemplom tornyának kiépítéséhez már az 1901-ik évben hozzákezdjenek. Különösen nagy lelkesedéssel hallgatta végig a gyűlés az érdekes jelentés ama részletét, mely *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ama szavait idézte, hogy: Eperjes városáért, mely a kulturáért annyi sokat tett, szives készséggel hajlandó megtenni minden lehetőt. Jelenti azután polgármester a katonai kórház ügyét, a mely felszínre hozta a nagyszabású közoktató építési tervét is. A katonai kórház építése immáron tovább aig halasztható feladata a városnak s e feladatnak a megoldása 79,000 ftba kerülne. Érintkezett polgármester a vármegye alispánjával is, a ki igen melegen hajlandó felkarolni a közoktató építési ügyét s kilátásba helyezte azt is, hogy a vármegye által az «*Erszébet-kórház*» létesítésére felajánlott 100,000 ftnyi összeget a tervbe vett közoktató építésére, melynek keretében a katonai kórház létesítése is megoldatnék, folyóvá teendik. Alispánnal együtt volt polgármester a kassai hadtestparancsnoknál, kinek részéről a terv együttes megoldása elé semmi akadály se gördítettett. Bejárta a belügyminiszteriumot s ott kilátásba helyeztetett, hogy 200 elmebeteg állandó elhelyezését mindennapra biztosítani fogja a miniszterium. Meg fogják vizsgálni még a Békés-Gyulán és Gyöngyösön újabb létesített hasonló nagyszabású közoktatókat s ha a helyek tényleg biztosíthatnak, olyképen, hogy az amortizáció költségei teljesen fedezve legyenek, akkor a további lépéseket is meg fogják tenni. A nagyfontosságú jelentéseket — *Ghillány József* kir. tanácsos javaslatára — polgármesterrel szemben kifejezett meleg köszönetet kapcsán örömmel és köszönettel vették tudomásul a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnak, a tisztai ág. hitv. ev. egyházkerületnek és az eperjesi Kollégium igazgató-választmányának köszönet-iratait az eperjesi jogakadémia czéljaira megszavazott állandó összeg felemeléséért. Tudomásul vették, hogy a községi faiskola létesítésére vonatkozó szabályrendeletet, valamint a városi kórház 1898-iki számadásait a törvényhatóság jóváhagyta. Teőrös Józsefnek nyolcz heti szabadságot engedélyeztek. Két ingatlan-vásárlási ügyet — a tagok számára tekintettel — jövő gyűlésre halasztották. Tudomásul vették a

városi színházalap létesítésére vonatkozó szabályrendeletnek miniszteri jóváhagyását; bizottságot küldtek ki a városi virilisták névjegyzékének egybeállítására; Knorovszki telebbeszését elutasították; a volt Petróczy-féle telken átvonuló nyitott csatorna kiépítésére a tulajdonosokat kötelezték olyképen, hogy a város a 4800 forint kitévő összegből 1100 forintot átvállal; örömmel vették az Eperjesi Széchenyi-kör meghívását az október 29-iki Petőfi-ünnepre s az ezen való képviselvényes kapcsán elhatározták azt, hogy a mondott napon a várost fellobogózzák; határozták a város tulajdonát képező épületek tűzkr ellen való biztosítása ellen s egyéb apróbb ügy elintézése után néhány lakhatási engedélyt adtak.

Eperjesi Széchenyi-kör.

Az Eperjesi Széchenyi-kör 1899. október 29-iki Petőfi-ünnepének sorozata:

D. e. 10 órákor: díszgyűlés a Fekete Sas nagytermében. (Részletesebben a kiadott műsorok.)

D. e. 12 órákor: küldöttség viszi ki az Erdei laknál álló emlékoszlopra a Kör koszorúját.

D. e. 12 órákor: a díszgyűlésen jelen volt közönség kivonul a Petőfi egykori szállásán szolgált Klór-féle ház elé (Fő-utca) s megtekinti az annak falába beillesztett s Eperjesi hölgyei által ez alkalomból megkoszorúzott emléktáblát.

D. u. 2 órákor: díszbéd a Fekete Sas nagytermében. (Részletesebben a kibocsátott aláírási ívek.)

Este fél 8 órákor: műkedvelői díszelőadás a városi színházban. (Részletesebben a kibocsátott színlapok és esti műsorok.)

A Magyar Tudományos Akadémia a következő levelet intézte a Széchenyi-kör elnökségéhez: „Méltóságos Elnök úr! A M. Tud. Akadémia a Petőfi emlékére rendezendő kegyeletes ünnepélyre s képviselvényes Herceg Ferenc lev.-tagot bízta meg, ki is rövid beszéd kíséretében fogja az Akadémia koszorúját átadni. A koszorú f. hó 28-ikán fog Eperjesre, a Széchenyi-kör címére érkezni. Fogadja Méltóságod kiváló tisztelettel nyilváníthatását. Budapest, 1899. okt. 24. Szily s. k., főtitkár.”

A Kisfaludy-Társaság nevében Beöthy Zolt titkár, a következő levelet intézte a Széchenyi-körhöz:

„Az Eperjesi Széchenyi-körnek f. hó 29-iki Petőfi-ünnepére küldött meghívót a Kisfaludy-Társaság megbízásából melegen köszönöm. Szerencsém van egyúttal tisztelettel értesíteni, hogy a Társaság következő társainak alakított küldöttséggel határozta képviselvényes magát az ünnepi ülésen: Ábrányi Emil, Bartók Lajos, Bársony István, Beöthy Zolt, Berzevicsy Albert, Alexander Bernát, Endrődy Sándor, Radó Antal és Rákosi Viktor. A küldöttség a szombat esti gyorsvonattal érkezik Eperjesre. Hazafias tisztelettel: Beöthy Zolt s. k., a Kisfaludy-Társaság titkára.”

Az Erdei laknál lévő emlékoszlopot, melyet a három költő találkozásának emlékére, közadakozásból, a Széchenyi-kör emelt és 1894. június 11-ikén avatott fel ünnepélyesen, a Kör a közelmúlt napokban szépen kijavíttatta és feliratait díszesen megaranyoztatta. Örömmel szemléltük a Kör kegyeletének ezt az illő jelét.

Az idegen-nyelvi és irodalmi szakválasztmány október hó 20-ikán Schlott Gyula elnöklése mellett ülést tartott, melyben a f. évré járó irodalmi termékeknek kiszemelése és megrendelésére nézve történt a megállapodás.

Meghívók. Az Eperjesi Széchenyi-kör meghívót kapott a Soproni Irodalmi Körnek okt. 28-ikán és a Pozsonyi Toldi-körnek okt. 29-ikén tartandó Petőfi-ünnepére, valamint a Kassai Kazinczy-körnek október 29-ikén tartandó közgyűlésére.

Az «Eperjesi Széchenyi-kör» gyűjtése a Petőfi-házra.

IV. Kimutatás.

	Kor.	fill.
Répák Jenő papnev. aligazgató	2	—
Dr. Rosenthal Adolf	1	—
N. N.	—	62
Bodnár András	2	—
Szánky József	2	—
Kassay János	1	—
Az ág. ev. ker. Koll. Magyar Társasága	10	—
Schwarz József, Somos	10	—
Hvozdivics Miklós, Vargony	2	—
Sárossy-Kapeller Ferenczné	2	—
Sárossy-Kapeller Béla	5	—
Kádas Miklósné	2	—
Moes Anna	2	—
Moes Eugenia	2	—
Prámerne-Zombory Lujza	1	—
Schwarz József, Somos	4	—
Melzer Gyula	2	—
Irányi István	2	—
Beller János	1	—
Balpataky József	3	—
Mattyasovszky György	3	—
Dr. Csátray Ágost	10	—
Atlasz D.	3	—
Dr. Sarudy Vilmos	2	—
Szutórisz Frigyes	1	—
Klemens	1	—
Slajchó Mihály	1	—
Husz Armin	1	—

	Kor.	fill.
Kapy Gyula	1	—
Peskó Ödön	1	—
Flórián Jakab	2	—
Mayer Endre	1	—
Balló Aurél	1	—
Schulek Gusztáv	2	—
Frenyó Lajos	2	—
Mayer János ny. kir. járásbíró, K.-Szeben	2	—
	Osszesen:	90 62
A III-ik kimutatás		349 —
	Együtt:	439 62

HIREK.

* Gör.-kath. egyházmegyei hírek. Kinevezések: Petricskó Illés piller-pekléni lelkész kúri, Podhajecsky Ágost oszturnai lelkész kijói id. h., Andrásó István orosz-kázméri lelkész gerálti, Deák Elek sajtó-petrii segéd-, Zapotocsky Gyula piller-pekléni, Hédermarszky Győző falucska lelkész, — Kerlik János Izbugya-Bélára rendezés kántortanítóvá, Szemancsik Andrássy Kruzslyovára i. h. tanítóvá kinevezettek. Gorecsák Vazul Orosz-Krucsóra és Takács Miklós Oszturnára i. h. kántortanítókat kiküldtek. — Pályázatok. A garami esp. kerülethez tartozó telgárti lelkészi állomásra november 20-ikáig és az oszturnai parochiára s a sumjáci II. k.-tanítói állomásra nov. végéig pályázat van kiírva. — Dr. Vályi János eperjesi püspök meggyéje végzett papnövendékeit, az egyh. rendek felvétele céljából, f. é. decz. 9-ikére székelyre beidézte. — A vall. és közokt. m. kir. miniszterium a porubkai g.-kath. hitközségnek egy harang-beszerzési költségeinek fedezésére 50 frtnyi segélyt adományozott a vallás-alapból; s a rosztokai tanító fizetését 286 frttal, nemkülönben a heő-keresztúri tanító fizetését 100 frttal 400 frtig kiegészítette; a hernád-szölledi s heő-keresztúri tanítók részére azonfelül öt egymásután következő évre 50—50 frtnyi korptelket engedélyezett.

* Kitüntetés. A Budapesti Közlöny október 27-iki száma közli, hogy ő Felsége a király, a szegedi I-ső mezőgazdasági orsz. kiállítás rendezése körül szerzett érdemei elismerésül, aggteleki Bujanovics Sándor, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége alelnökének a magyar királyi udvari tanácsosi címet díjmentesen adományozta. Annak idején lapunk közölte Bujanovics Sándornak a szegedi kiállítás rendezésében tanúsított közremunkálását, melynek elismerése a mostani kitüntetés.

* Halálozás. Okt. 26-ikán hunyt el Eperjesen öv. Premor Agostonné, életének 81. évében.

* Államvizsgálat. Jogakadémiankon a közelmúlt napokban egy jogtudományi államvizsgálatot tartottak, melyen miniszterileg kinevezett kültagok gyanánt Legosa István kir. törvényszéki bíró és dr. Szechlo János ügyvédi-kamarai titkár szerepeltek.

* Reformáció emlékünnepély. Október 31-ikén éppen 380 éve lesz annak a világraszóló eseménynek, hogy Luther Márton ágostonrendi barát a vittenbergi vártemplom ajtajára 95 tételt függesztett ki. E tételek kiügyesztésének napja a reformáció kiindulási pontja s e napot minden évben kegyelettel ünnepli meg a protestáns anyaszentegyház egyeteme. Az ág. hitv. ev. egyházakozság ez évben is megünnepli az évfordulót, a koll. ifjúság pedig ünnepet rendez s a tanári kar együtt az Ur asztalához is járul.

* Szép példa. Alig két éve, hogy Zselinszky János Jászó-Ujaluba plébánosnak jött s az ő buzgalma folytán, jószívű hívei, a kassai püspök és a jászóvári prépostság, mint kegyúr támogatásával a templomot kívül-belül, valamint az oltárokat renováltatta. Okt. 1-én nagyszámú közönség jelenlétében a fényes hajlékot dr. Szekecsy Ödön jászóvári jószágkormányzó megáldotta és egy oltárt felszentelt. Utána Bellis János hilyői plébános az ünnepélyről lelkes, tartalmas, meghatározó beszédet tartott a hívőkhez. Beszéd után következett a nagymise, melyet a jászóvári jószágkormányzó mondott. A szent-misénél, valamint a templomszentelésnél Bellis János hilyői Oléar Ignác pányi plébános és dr. Nagy Sándor theologiai tanár Jászóról segítettek.

* A Petőfi-ünnepen küldöttségileg résztvesz a Kassai Nemzeti Szövetség is.

* Társas-összejövetel. Vasárnap, a műkedvelői színházi díszelőadás után, a Fekete Sas nagytermében társas-összejövetel lesz, melyre a n. é. közönség részvételét kéri.

* A Petőfi-lak képével igen jól sikerült, szép képek-levelezőlapok készültek, a melyek Kösch Arpad üzletében kaphatók.

* A kollégiumi ifjúság november 12-ikén nyilvános Petőfi-ünnepélyt rendez a Kollégium dísztermében, mely alkalommal énekekkel, szavatokkal s beszédekkel fog az ifjúság Petőfi emlékének adózni. December 2-ikán jogásztüneti hangverseny van tervbe véve. Az előmunkálatok már most megindultak s így remélhető, hogy a hangverseny a nagyközönség szíves támogatása mellett sikerülni fog.

* Búcsúünnepet ült az ág. hitv. ev. I. egyház közgyűlése a múlt vasárnapon a Kollégiumban. Szokatlan s mégis oly kedves, oly megkapóan szép képet öltött az intézet nagyterme, mikor falain belül szép tavasz mosolygott a hervadó ősze keblén, lángsugarú nyár virult az édes nyugalomról meleg szível álmódzó tél lábainál; mikor boldog édesanyák, viruló leánykák, ártatlan kis gyermek-arcok, — az ünnepeltnek volt tanítványai; az egyház előjárói s nagy számmal megjelent tagjai és örömmel látott vendégei — az ünnepeltnek igaz tisztelői vették körül a nyugalomba tért, a tanítói pálya rögös mezéjén, az élet viharában ki-

próblált férfiút, Csink Jánost, az ev. elemi és polgári leányiskola igazgatóját, a tanítótestület szeretett nesztorát. Kubinyi Albert egyházi felügyelő lendületteljes szép megnyitó-beszédében a jelenlévők lelkes tüntetése mellett üdvözölte a tanügy köztisztviselőiben álló, veterán bajnokát Majd dr. Balpataky Imréné Mosánssky Olga úrnő nyújtotta át a halásan érző, gyöngéd női szív mélyéből fakadó, szép beszéd kíséretében, az ünnepelt volt növendékeinek kegyeletes adományát a szeretett Mesternek Erre dr. Szechlo János m.-felügyelő, iskolasz. elnök adott kifejezést az egyházi előjáróság és a közgyűlés elismerésének, eszmegazdag, nagyhatású ünnepi beszédében méltatva Csink János elvülhetetlen érdemeit. Oeschger Adél igazgatónő, a távozonak méltó utóda, a tanítótestület nevében búcsúzott. Úsz Irénke pedig Csengey Gusztáv tollához oly méltó, a halás gyermekkedélyt oly híven tükröző, az ünnepeltet oly szépen jellemző költemény sikerült éiszavalásával búcsúzott el kis társai nevében a jó Csink bácsitól. Feledhetetlen lesz a jelenlévőkre nézve ama néhány pillanat, melyben a puritán, a kitüntetés soha nem kereső, a maga kis körében öntényen ragyogó ősz Mester rebegte el könnyekig meghatón a maga köszönetét: nem az ünnepeltesért, hanem a szeretetért, mely agg szívét oly jólesőn fölmelengette! Az ünnepi hangulatot kedvesen emelte a kis növendék-sereg három szépen sikerült alkalmi éneke s a kassai egyház volt tanítójához, a kassai polg. leányiskola tanítótestületének volt kollegájukhoz intézett meleghangú üdvözlő-írata s Linberger István főesperes üdvözlő levele. A kegyeletes ünnepi közgyűlést ifj. Draskóczy Lajos lelkész imaszóró üdvönyörű alkalmi beszédrel zárta be. Örömmel üdvözlöljük mi is tanügyünk e tiszteletreméltó megfáradt harcosát s szívből kívánjuk, hogy élvezhesse a megérdemelt nyugalmat még sok éven át!

* Halottak napján jogakadémiánk kegyeletes érzelmű derék polgársága ez évben is leteszi a megemlékezés kegyeletes koszorúját a kollégiumi jogakadémia nagynevű volt tanárainak Csapka András, dr. Vandrák András, Herfurth József és Tillisch János sírjaira. A síroknál Lavotha Ödön, Köhler Jenő, Bielik Aladár és Kovalicsky Albin joghallgatók alkalmi beszédek tartanak. Elismerés illesse az ifjaknak e gyöngéd s nemes szívre valló tevé.

* Az ág. hitv. ev. I. egyház templomában ez évben november hó 5-ikén d. e. 10 órákor fog megtartani a reformáció emlékünnepét; a mikor magyar nyelvű alkalmi beszédet ifj. Draskóczy Lajos lelkész fog mondani. Ez úton is felhívjuk az érdeklődők szíves figyelmét a nagy idők emlékének szánt eme szívet emelő, kegyeletesen szép emlékünnepre.

* Az «Eperjesi Társadalmi Egylet» igazgatóválasztmánya 1899. október 26-ikán gyűlést tartott Kubinyi Albert elnöklete alatt, melynek főtagyát az a kérvény képezte, a melyet, az egylet 58 tagjának aláírásával, abból a célból nyújtottak be, hogy az egylet rendkívüli közgyűlése egybehivatván, azon kimondassék, hogy a Hazánk című napilapot, az egylet nagyérdemű tagjára s igazgatóválasztmányi tagjára és vármegyénk főispánjára: Szinyei Merse Istvánra szórt méltatlan támadásai miatt, az egylet által járatott lapok sorából kirekeszti. A gyűlés egyetelmessel fogadta a beérkezett kérvényt s konstatálván azt, hogy saját kezdeményezéséből kifolyólag is megette volna a beadványban javasolt lépést, kimondotta, hogy f. év november 5-ikén d. u. A órára egy rendkívüli közgyűlést hív egybe, a melynek egyedüli teendőjét ennek, az igazgatóválasztmány által is előterjesztett indítványnak a tárgyalása fogja képezni. A meghívókat nyomtatásban kibocsátván, megállapították a közgyűlés elé terjesztendő határozati-javaslat szövegét is. Ezután a billárd-asztalok kijavíttatására vonatkozó jelentések tudomásulvételével, a gyűlés három új tagot vett fel az egylet kötelekébe.

* Az Eperjesi Önkéntes Tűzoltóegyesület október 14-ikén Kubinyi Albert elnöklete alatt választmányi ülést tartott, a melynek főbb tárgyaiból kiemeljük a következőket: A tűzoltóegyesület mai szervezetén eszközlendő változtatás megejtése céljából a polgármesterrel tárgyaló bizottságba kiküldtek: Sztankay László elnöklete alatt Krayszell Kálmán, Hamborszky Bertalan, Flórián Jakab s dr. Szlávik Matyas. Lilla főparancsnok előterjesztette a szolgálati érem viselésére följogosult 20, 10 és 5 szolgálati éves tűzoltók névsorát, a kik a központi választmány előlterjesztettek, s az 54 frt 30 krnyi beszerzési díj a pénztárból kiutalványoztatott. A Ridarsik Gábor pénztáros által beérkezett zárszámadás és jövő évi költségvetés, valamint a tűzoltószerek leltára helyeslő tudomásul vétetett. A városi tanács által kifogásolt jutalmazási és karácsonyi ajándéki díjat éppen a tűzoltók buzgólkodásának emelésére való tekintettel a fenti bizottság útján Mandics Ede polgármester különös figyelembe ajánlta a választmány.

* Az Eperjesi Kuglizó-Társaskör ez évi nyári munkaidéjét az október 21. és 22-ik napján rendezett libadobálással fejezte be. Jó dobálásért három libát kapott Lux Róbert, kettőt Kovács S., Weber K., Oszwald K., Egerer Ferenc és dr. Liska Mihály. A bárczák a társaskörnek 32 frtot eredményeztek. Ez alkalommal a társaskör megvendégelte a maga tagjait, amiben a buzgó pénztárosnak k. családja fáradozott. Ez évben élet, lelkesedés és jókek uralkodott a társaskörben, mely a jövőben még fokozódni fog, ha az éji dobóház fölépül.

* Kiss Pál színtársulata Iglón. A mint a Szepesi Lapok legutóbbi számában olvassuk, Kiss Pál színtársulata nem igen nagy pártolással mellett működik Iglón. Néhány estét kivéve, a közönség érthetetlen közönytél viselkedik a társulat működése iránt. Mindenesetre vagy a közönségben, vagy a társulatban van a hiba. Mindakettő sajnálatraméltó, mert vagy azt jelenti, hogy a nemzeti ügy iránt csekély a

buzgalom, vagy a közönséget, mint az utóbbi hinni esetben az újvetsulat közöttünk s Kiss Pál ígérte szerveztebb társult évben. A tav hogy pusztán a b kész fogadtatásra veshez még kívül az esetben a legs nagyon jól közön a kontárkodásért társulatában a mű Az új tagok a sorában néhány részt a tavalyi Legutóbb megjel került színre. M társulatot s megel fogunk e kérdéss

* Iskolai felü miniszter a feleke azokban az állam és 1900. tanévre ág. hitv. egyházke koll. főgimnázium leti főigazgatót bí

* Szerencsétl kórházban e napo tébolyodott aszo az asztalon ego p kezdett. Az ego ruhájára, mely cs kezében súlyos e műlva meghalt.

* Razzia. A város területén ra veszélyes s a város tatott le.

* Szerencsétl napszámot folyó jesen az «Alker»-csületlenül ütötte el eltörte; a rendőrs házba szállította, hogy kinek a m cséltenség.

* Életveszély 15-ikén véres esem békés, nyugodt ter érte a szerencsétlen mindenáron verel tájékan élesre fent tott Bereznai János orvosi vélemény fogja az ágyat ny

* Betörés. Sz időben rablók g. Haricsár Pál ott ból és istállójából és több darab juh tetteseket a csend

* Lopás. Lese len tettes a nyite egy ruhaderekat, darab kis kendő 15 frtnyi értékbe a rendőrség

* Szerelmi d fiatal leány kétsze Györgyre, azután relmi dráma mind

* Jó feleség. olyan is, a mely volt Szépfalusi Palkozásának, nem megfékezni, a ki ő legyen, a mi őt ruhaneműjét. Emia miatt, bepanaszolta vármegyében tartó

* Elfogott bes őrség táviratilag letartóztatták Kis és Társa budapesti tette miatt s megny egy 78 cm. hossz fonott láncz alakú György arany-talár melltűt találtak. A szám olvasható, a valamelyik órás ált nyomozás szerint a pesti szülötésű, 40 é szállodában volt a fölhívja a károsok

* Rossz kollég Mihály kebelbarát s vasárnaponként korcsmabeli legény kitudnik abból is, h őket hívták meg n hogy nagy baj esze a szolgálatot a hege Zsupnik Nathán z csön kért, — s me Rógtön megbízta s adja oda a hege biztosítékul, hogy a násznagy helyett

buzgalom, vagy azt, hogy a társulat nem képes vonzani a közönséget, nincs kellően szervezve. Nem akarjuk ez utóbbit hinni, mert őszintén megvalljuk, hogy ez esetben az újévtől kezdve városunkban működő társulat közöttünk sem lesz meglepő. Birjuk azonban Kiss Pál igazgatót, hogy költséget nem kímélve, sokkal szervezettebb társulattal jön ezidén hozzánk, mint a múlt évben. A tavalyi eredmény meggyőzhette őt arról, hogy pusztán a becsületes törekvés is milyen áldozatkész fogadtatásra talál közönségünkkel. Ha e törekvéshez még kiválóbb erők megszerzése is fog járulni, az esetben a legszebb sikert jósoljuk neki. Ismerjük nagyon jól közönségünk ízlését: a művészetét mindent, a kontárkodásért semmit sem áldoz Kiss Pál jelenlegi társulatában a múlt évi jobb erők közül többet találunk. Az új tagok azonban eléggé ismeretlen nevek. Műsorában néhány új darabot is találunk, de nagyobb részt a tavalyi repertoír van színen még most is. Legutóbb meglehetősen erkölcsi sikerrel a «Sulamith» került színre. Mi a legszebb reménnyel várjuk a társulatot s megelőzőleg még részletesebben foglalkozni fogunk e kérdéssel.

* **Iskolai felügyelők.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a felekezeti középiskolák meglátogatásával s azokban az állami főfelügyelet gyakorlásával az 1899. és 1900. tanévre már kinevezte a felügyelőket; a tiszta ág. hitv. egyházkerület főhatósága alá tartozó eperjesi koll. főgimnáziumra nézve *Szieder Ede* kassai tankerületi főigazgatót bízta meg.

* **Szerencsétlenség a kórházban.** A lőcsei városi kórházban e napokban egy *Konfa Maria* nevű megtévelyodott asszony egy őrizetlen pillanatban felkapta az asztalon égő petroleum-lámpát és ezzel hadonászni kezdett. Az égő petroleum kiömlött a szerencsétlen ruhájára, amely csakhamar tüzet fogott, minek következtében súlyos égési sebeket szenvedett s rövid idő múlva meghalt.

* **Razzia.** A rendőrség f. hó 24-ikén éjjel az egész város területén razzia-tartott, s ez alkalommal 11 közveszélyes s a város területéről kitiltott egyént tartóztattat le.

* **Szerencsétlenség.** *Zselinya István* kendei lakos, napszámot folyó hó 27-ikén reggel 10 órakor Eperjesen az «Alker»-féle telepen a cséplőgép oly szerencsétlenül ütötte el, hogy jobboldalán három bordáját eltörte; a rendőrség a súlyosan sérültet, a városi kórházba szállította, egyben megindította a nyomozást, hogy kinek a mulasztása folytán történt a szerencsétlenség.

* **Életveszélyes szűrés.** Krajna-Bisztrán folyó hó 15-ikén véres esemény hozta izgatottságba a különben békés, nyugodt természetű lakosságot. *Berezni Jánost* érte a szerencsétlenség, kit duhajkodó s féltékeny társa mindenáron verekedésre ösztönzött, miközben szíve tájékan élrele fent zsekécsét beledöfte. A vértől borított Berezni Jánost hamarosan ápolás alá vették. Az orvosi vélemény szerint — ha felépülhet is — hetekig fogja az ágyat nyomni.

* **Betörés.** Szent-Kereszten és vidékén az utóbbi időben rablók garázdálkodnak. E hó 17-ikén éjjel *Harnicsár Pál* ottani lakost látogatták meg s lakásából és istállójából az értékesebb tárgyakat, készpénzt és több darab juhot elvették. Az eddig még ismeretlen tetteseket a csendőrijárat erélyesen nyomozza.

* **Lopás.** *Lescsinszky Maria* cseléd kárára ismeretlen tettes a nyitott konyhából ellopta kék ruháját, egy ruhaderékát, egy tarka színű nyakkendőt, három darab kis kendőt, két darab bársony nőimellényt 15 fitny értékben. Az ismeretlen tettes nyomozza a rendőrség.

* **Szerelmi dráma.** *Pelcsik Rosa* színérváraljai fiatal leány kétszer rálött hűtlen kedvesére, *Marvossán Györgyre*, azután magára fordította a fegyvert. A szerelmi dráma mind a két áldozata a halállal vívódik.

* **Jó feleség.** A házasságok között, sajnos, akad olyan is, a mely nem jól sikerül. Ilyen privát pechje volt *Szépfausi Pál* vasúti fékezőnek, ki daczára foglalkozásának, nem tudta a feleségét *Róth Juliszkát* megfékezni, a ki őt hűtlenül elhagyta. De, hogy mégis legyen, a mi őt férjére emlékeztesse, elvitte összes ruhaneműjét. Emiatt a férje most a rendőrségnél, lopás miatt, bepanaszolta hűtlen nejét, a ki valahol Szepesvármegyében tartózkodik.

* **Elfogott besurranó tolvaj.** A nyiregyházi rendőrség táviratiilag értesítette rendőrségünket, hogy ott letartóztatták *Kis Gézsát*, a Kollarits és Fia s Szénássy és Társa budapesti kereskedő-cég utazóját lopás büntette miatt s megmotoztatván, nála egy női arany-órát, egy 78 cm. hosszú vékony arany-nyaklánczot, egy fonott láncz alakú karkötőt, 1 fitnos nagyságú Szt. György arany-talért és egy fonott régi divatú női mellűt találtak. Az óra hátsó belső lapján F. 10.429. szám olvasható, a mi azt jelenti, hogy az óra már valamelyik órás által javított. Miután a megejtett nyomozás szerint a letartóztatott úgynök — a ki budapesti születésű, 40 éves — Eperjesen is volt és a Bergrszállodában volt megszállva, a rendőrség ezúton is föl hívja a károsokat, hogy nála jelentkezzenek.

* **Rossz kolléga.** *Bandi József* és *Pucskó Duna Mihály* kebelbarátok voltak, téglavetéssel foglalkoztak s vasárnaponként együtt hegedültek a falukon a nagykorcsnabeli legényeknek. Hogy minő hírük volt, az kitűnik abból is, hogy a falusi lakodalmakra rendszerint őket hívták meg muzsikálni. Így történt most is. Csak hogy nagy baj esett, mert *Bandi Józsefnek* fölmondta a szolgálatot a hegedűje; a bajon segítsen, elment *Zsupnik Náthán* zalogházába s ott egy hegedűt kölcsön kért, — s mert régi ismerős volt — kapott is. Rögtön megbízta *Pucskó Duna Mihályt*, hogy menjen s adja oda a hegedűt a násznagynak zalogul, illetve biztosítékul, hogy okvetlen elmenne. *Pucskó* azonban a násznagy helyett a másik zalogoshoz, *Mittermannhoz*

ment s ott adta zalogba a hegedűt 1 fit 35 kr-ra és a kapott pénzt megitta. Kogy mi érzett *Bandi József*, midőn errő értesült, azt nem lehet leírni, de annyi tény, hogy rohant a rendőrségre s ott sikkasztás miatt bepanaszolta *Pucskót*, a ki ijedőben gyalog Kassára indult. Ott tartóztatta le a rendőrség, s tegnap egy feyveres ői kiseretben Eperjesre visszaérkezett.

* **Hálátlan segéd.** *Rosenzweig Frigyes* kárpitos segédjének, *Pilch Péternek* a gazdája tudtával csak egy hibája volt: szeretett ugyan inni; e miatt azután *Pilch Péternek* igen gyakran meggyült a baja a rendőrséggel, úgy, hogy ő a «blau montágot» rendszerint a dutyiban töltötte. *Rosenzweig Frigyesnek* igen jó a szíve; ahányszor *Pilch*et becsukta a rendőrség, rögtön ott volt és könyörgött érte. Amint a hidegebb idő beállt, *Rosenzweig* föl akarta venni a télikabátját, de azt nem találta, sőt nem találta meg a szalon-öltözetét sem, mert *Pilch Péter* a ruhaneműt elzalogosította és a kapott pénzt elitta. Ilyen hálátlanságot *Rosenzweig* még nem tapasztalt s annyira dühbe jött, hogy ő kérte a segédje letartóztatását — a mi meg is történt és *Pilch* most magában számítja, hogy tulajdonképen hány liter ivott is ő meg a ruhák árából?

* **Bártfa város 1900. évi költségvetését** a számvétség elkészítette s a városi tanács f. hó 16-ikán tárgyalta. A közgyűlés november hó 9-ikén tartandó rendkívüli ülésében fog e fontos tárggyal foglalkozni.

* **Az új helyi törvényeszk.** A sátoraljai helyi városi hatóság közegészségi szempontból az állami törvényeszk több helyiségeinek használatát eltiltotta. Ezen határozat végérvényesen helybenhagyatván, az igazságügyi kormány elhatározta, miszerint a jövő évben Új helyben *Justitiának* fényes csarnokot épít.

* **Hosszú ősz lesz.** Ezt állítják azok a bizonyos öreg emberek régi tapasztalataik nyomán, de ezt következtetik a sokkal fiatalabbak is megfigyeléseik alapján. Egyebek közt e mellett bizonyít a gesztenyefa másodszori virágzása is. Ritkaság-számba megy, a mikor a kétszeri nyílásra kizárólagos szabadalommal bíró akác-fán kívül más fa is virágzik kétszer, különösen pedig a vadgesztenyefa, és ez a körülmény — mint mondják — Falbnál is hitelesebb jövendője a tartós, nap-sugaras ősznek.

* **Anyakönyvvezetők fuvardíja.** Az ideiglenes helyettesítésre kirendelt anyakönyvvezetők fuvardíjat rendszerint akkor is számítanak fel, ha úgy a helyettesítő, mint a helyettesített anyakönyvvezető egyszerű községi jegyző s a helyettesítő anyakönyvvezető, a jegyzői teendők ellátására is ki vannak rendelve. Tekintve pedig, hogy ha a jegyzői teendők ellátására is ki vannak rendelve, a fuvardíjnak helye nem lehet, mert ily alkalmakkor az illetők az érdekelt község részéről fuvarral úgyszint ellátatnak, annál fogva a belügyminiszter felhívja az anyakönyvvezetőket, hogy az általuk beadott utiszámlában tüntessék ki, hogy ugyanakkor a jegyzői teendők ellátásával is meg voltak-e bízva, vagy sem.

* **A posta és az ügyvédek.** A törvény értelmében az ügyvédek joga van az ország valamennyi hatósága előtt megfelelő meghatalmazással feleket képviselni. A postánál erre vonatkozólag, különösen a postai határozatok kézbesítésénél zavar uralkodott. Most a posta és táviró elnök-igazgatója rendeletet intézett a postai igazgatóságokhoz, hogy mindazok beadványokra hozott határozataikat, a mely beadványok ügyvédi ellenjegyzésrel ellátva és az ellenjegyző ügyvéd megbízatására vonatkozó szabályszerű meghatalmazással felszerelve vannak, mindenkor az ellenjegyző ügyvédek kézbesítsék. Az ügyvédi meghatalmazás visszatartható és a tárgyalási iratoknál megőrzendő.

* **Tárgyalóteremből — oltár elé.** Érdekes eredménnyel végződött a napokban az ungvári jbróság előtt egy lefolyt tárgyalás. Ugyan egy kaposvidéki jómódú gazda, mint kiskorú 18 éves leányának gyámja, becsületsértés és rágalomzás címén panaszt emelt egy falubeli legény ellen; utóbbi tudniillik azt híresztelte a faluban, hogy a gazda leánya az ő szeretője és erről gúnyverseket is írta. A tárgyalás nagyon vérmesen indult meg, a meghurcolt leány kisirt szemekkel állt a bíróság előtt, a megsértett apa szeméi a dühtől vérben forogtak. A tárgyalás folyamán azonban azon nem várt dolog nyert bebizonyítást, hogy a fiatal legény tényleg kedvese a leánynak. Ekkor a bíró elhalasztotta a tárgyalást, hogy módot adjon a feleknek az ügynek békés elintézésére; ez az intézkedés nagyon üdvösnek bizonyult, mert azóta az eljáró bíró és a felek fiskálisa ünnepélyes meghívót kaptak arra az esküvőre, melyen a vádlott legény feleségül veszi a magánvádló kis leányát. Természetesen a fenytő pert azóta, mint tárgyalant, beszüntették.

* **A gazdasági baromfitenyésztésre vonatkozó általános tudnivalók.** Útmutatás a baromfitenyésztőknek arra, hogy miképen lehet a baromfiállományt nemesíteni, értékesebbé tenni s a baromfitermékek után remélt jövedelmet az értékesítő szövetkezetek megalakításával nagyobbítani. Irta: *Hreblay Emil* állattenyésztési m. kir. felügyelő, a *Baromfiak* cz baromfitenyésztési szaklap szerkesztője Gődöllön Ára 1 korona, melynek beküldése ellenében a füzet bérmentve küldetik. A ki e kis munkát elolvassa, azonnal tisztában van hazai baromfikenyésztésünk mai állapotával s örömmel látja a jövőt, melyben hazai baromfitenyésztésünk felvirágzása bizton várható; t. i. ha a baromfitenyésztő közönség a füzetben adott praktikus tanácsokat meghallgatja és véghez is viszi. Azt pedig mindenkinek meg kell hallgatni, mert e nélkül egy tenyésztő sem boldogul. Ajánljuk e füzetet, mint hazai szakirodalomunkban az egyetlen művet, mely e kérdést tárgyalja és alaposan meg is világítja.

* **Az államvasúti kezelőnöi állások.** Az államvasutak igazgatósága a következő közleményt küldte be a hivatalos lapba: A magyar államvasutaknál

kezelőnöi állásokra régebbi folyamódások folytán előjegyzettek száma oly nagy, hogy ez állások aránylag csekély számánál fogva a beállítható szükséglet jévekre fedezve van. Minthogy úgy a kereskedelmi miniszterhez, mint az állami vasutak igazgatóságához folyamódások folyton nagy számmal érkeznek, a kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy mindaddig, míg a már előjegyzésben levő jelöltek elhelyezést nem nyernek, a kezelőnöi állásokra beérkező folyamódások minden érdemleges tárgyalás nélkül folyamódóknak egyszerűen visszaadassanak; ha pedig a már előjegyzett jelöltek elhelyezve lesznek, a további üresedések nyilvános pályázat útján töltsenek be. Ily körülmények közt az illetők saját érdekében áll, hogy az előrelátható céltalan kérvényezés költségeitől és fáradságától magukat megkímélik.

* **Alumínium-ház.** Az első alumínium-házat most nemrég építették Chicagóban, a legelőkelőbb utcák egyikeben. Az épület váza vasgerendákból van, a falak alumíniumból, jobban mondva egy öntvényből, mely 20 rész alumíniumból és 10 rész rézből áll. Az egész épület 64 méter magas és 17 emelete van. A ház homlokzatát alkotó fémlapok 5 milliméter vastagok.

* **Milyen időköz legyen az eljegyzés és esküvő között?** Nem érdektelen, hogy ezt, a hölgyvilágra mindig aktuális kérdést hogyan tárgyalják Anglia és Franciaország hölgyei. Az angol hölgyek mindnyájan várakozó állásponton helyezkednek, a mely nézetüket egy szellemes angol úrnő így fejei ki: Mily nagy esztelenség lenne az, egy fiatal leányt, a ki talán épen a nevelő-intézetből jön haza, eljegyezni — és rögtön férjhez is adni. Egy ilyen házasság boldog nem lehet. Az eljegyzés és lakodalom között hosszabb időnek kell eltelni és pedig több okból. Először, hogy megismerjék egymás egyéniségét, jellemét, gondolkodását, másodsor pedig az anyagiakat is jól ki kell mindkét részlől tapasztalni. — A «Grand Nation» egyik leánya pedig így okoskodik: «Mit? Évekig várjunk az eljegyzés után? Hogy a vőlegény ránk únjon? Semmi esetre! A házasságnak minél előbb meg kell történnie az eljegyzés után!» E kétféle értelmezésből könnyen láthatjuk az okokat, hogy miért tartanak Angliában a házasságok örök életen át és miért oly rövid ideig Franciaországban.

* **Út a szadellői völgybe.** A túristákra nézve különösen fontos út készül most a kies szadellői völgyön át. Erre ezideig szekér nem járt és a ki mégis be akart jutni, gyalogosan tette meg az utat. Most tehát az 1100 m. magasságú Pipityke-hegy még szekérral is megmászhatóvá válik. Az utat *Grienman* nagy-fakereskedő csináltatja, hogy fáját a tornai állomásra kihordhassa. Abaúj-Tornavármegye is sokat nyer ez úttal, mert egyrészt közeli utat nyer a szomszédos Gömörbe, másrészt olcsóbb építkezési fához fog jutni, mert a mértföldekre terjedő völgyben úgyszólván még őserdők vannak.

Báli selyem 45 krtól

14 fit 65 krig méterenként, valamint fekete, fehér és színes „Henneberg-selyem“ 45 krtól 14 fit 65 krig méterenként, a legdivatosabb szövés-, szín- és mintázatban. Privát-fogyasztóknak postabér- és vámmentesen, valamint házhoz szállítva, — mintákat pedig postafordultával küldenek.

Henneberg G. selyemgyárai (cs. és kir. udvari szállító) Zürichben.

Magyar levelezés. Svajczba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

Főszerkesztő:

Dr. Horváth Ödön.

Felelős szerkesztő:

Dr. Mikler Károly.

Kiadótulajdonos: Kósch Árpád.

NYILT-TÉR.

Vesebajoknál,
a húgyhólyag bántalmainál
és köszvénynél,
az emésztési és lélegzési
szervek hurutainál,
a Lithion-forrás

Salvator

kitünő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatása.

Vasmentes.

Kellemes ízű.

Könnyen emészthető.

Első rangu gyógyviz és diätetikus ital.

Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj- és vese izgatási tünetényekben vagy húg savas vese-homok és vesekövek képződésében szenvednek.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerházakban.

A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.

5727—1899. k. ü. szám. Az eperjesi kir. ügyészségtől.

Árlejtési hirdetmény.

Az eperjesi kir. ügyészség hivatali és a felügyelete alatt álló központi fogház helyiségeinek fűtésére 1900-ik évben szükségelt körülbelül 251 köbm. tüzfűtő szállításának biztosítására a kir. ügyészség hivatalos helyiségeiben 1899. évi **október 30-ik** napján d. e. 9 órakor árlejtés fog tartatni.

Erről a vállalkozni szándékozók azzal értesíttetnek, hogy az árlejtési feltételeket a kir. ügyészségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetik, továbbá, hogy bánatpénzül 120 kor., azaz egyszázhusz korona teendő le készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban és pedig zárt írásbeli ajánlatnál ezzel egyidejűleg, a szóbeli árlejtésben résztvevő által pedig ezt megelőzőleg kellően bélyegezett zárt írásbeli ajánlatok — melyekben vállalkozni szándékozó kinyilatkoztatni tartozik, hogy az árlejtési feltételeket ismeri, azoknak magát aláveti — lepecsételve a szóbeli árlejtés megkezdéseig fogadtatnak el.

Kir. ügyészség Eperjesen, 1899. okt. 7-én.

Grynæus,
kir. ügyész.

ELSŐ BUDAPESTI KÁVEMAGAZIN

ajánlja dúsan felszerelt
és megnagyobbított raktárát.

KÁVÉ ÉS TEA

3 kg. Kuba-kávé	4 50 firt
3 " Mocca- "	4 50 "
3 " Jáva- "	4 50 "
3 " Gyöngy "	4 80 "
1/4 " Császári keverék-tea	1 50 "
1/4 " Valódi karaván- " . . .	1 40 "
1/4 " Törmelék- "	— 90 "

Franko, teljesen költségmentesen
utánvétellel, vagy az összeg előleges
beküldésével küldi

Belák István

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 4.

Hirdetmény.

Eperjesen, Kassai-út 41. sz. alatt

egy 5 szoba, konyha, pincze s a szükséges mellékhelyiségekből álló

különálló ház

a hozzátartozó díszkerttel s egy kis zöldségeskerttel minden órában

kiadó.

Bővebb felvilágosítást ad Holénia József bankjegyleti pénztárnok.

A holland-amerikai útirány.

Hetenkint egy- vagy kétszeri
gőzforgalom
Rotterdamtól New-Yorkig.

Cajüte-iroda: Bécs, I., Kolowratring 7/a.
Fedélzet-iroda: Bécs, IV., Weyringasse 10.

I. Cajüte:		II. Cajüte:	
Április 1-től Okt. 31-ig	290—400 Mk.*	Aug. 1-től Okt. 15-ig	200 Mk.
Nov. 1-től Márcz. 31-ig	230—320 Mk.	Okt. 16-tól Julius 31-ig	180 Márka.

* A cajüte fekvése és nagysága, valamint a gőzös gyorsasága és elegáncsiája szerint.

155—1899., 3. végreh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a lemesí kir. járásbírósa 1899. évi V. 126/1. számú végzése következtében dr. Hevessy Károly ügyvéd, mint zárgondnok által képviselt Magyar Jelzálog-hitelbank javára **dr. Engländer Emil s társai** ellen 1899. évi augusztus hó 1-sején zár alá vett és 960 firta becsült burgonya, répa, búza, roz- és árpaszalmából álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak. Mely árverésnek a lemesí kir. járásbírósa 1899. évi V. 126/5. számú végzése folytán Berettyó községben leendő eszköz-**lejtésére 1899. évi október hó 31-ik napjának délelőtti 9 órája** határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t. cz. 209. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbbet ígérőnek becs-áron alul is el fognak adatni.

Lemesen, 1899. évi október hó 21-ikén.

Rubovics Salamon,
kir. bírósági végrehajtó.

Egy

Magyarad-Ménésvidéki szőlőbirtokos

megbízható

helyi ügynököt

keres,

ki mellékfoglalkozáskép valódi borainak el-
adását közvetítené.

Czím a kiadóhivatalban.

Keil-lakk

(Glasur)

legkitünőbb mázólszer puha padló számára. — Egy nagy palack ára 1 forint 35 krajczár.
Egy kis palack ára 68 kr.

Viasz-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény
padló számára. 1 köcsög ára 60 kr.

Arany-fénymáz

képekrettek stb. bearanyozására. 1 kis palack
ára 20 krajczár.

Fehér „Glasur“-fénymáz

legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujonnan befestésére. 1 kis doboz ára 45 kr.
1 nagy doboz ára 75 kr.

Mindenkor
kapható:

Gallotsik J. Vilmos cégnél Eperjesen.

Alapított 1869.

KÖSCH ÁRPÁD

Korszerűen s dúsan felszerelt

Legválasztékosabban berendezett

KÖNYVNYOMDÁJA || PAPIRRAKTÁRA

EPERJESZEN.

Arjegyzékek, számlák, cégkártyák,
körlevelek, üzleti jelentések, intő-
levelek, címkek, vonalozott
üzleti könyvek; levelezőlapok,
csomagoló- s levélpapírok és
borítékok czégnomással. . . . .

Díszművek, könyvek, hetilapok, folyóira-
tok elegáns és pontos előállítás, köz- és
magánhivatalok, takarékpénztárak nyom-
tatványainak szép és gyors kiállítás.
Különlegesség könyvnyomdai színnyomásban!

Egyházi, tanügyi, közigazgatási és
más hivatalos nyomtatványok rak-
tára. Oklevelek, isk. értesítők,
bizonyítványok s kimutatások
nyomatása. Névjegyek. Bevá-
sárlási árúkönyvek rovatolva.

Pénztintézeteknek: Alapszabályok,
értékpapírok, mérleg számlák, üzleti
könyvek (színes vonalzással is). Ügyvédek részére:
Mindenmü kérvények és keresetek, meghatalmazások,
kötvények s szerződések, óvások, ügyvédi könyvek stb.

Eljegyzési és esketési kártyák, meg-
hívók ízléses kivitelben, falragaszok,
műsorok, étlapok, tánczrendek, színlapok s egyesületek
részére szükségelt nyomtatványok díszes előállítás. —
Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítik.

Bármely hirlapra
előfizetések
közvetítése.

Motorhajtóerő-
berendezés.
Tömöntőde.

Költségvetések — készítendő nyomtatványokról — postafordultával.

Nyomatott Kösch Árpád könyvnyomdátó-intézetében Eperjesen.

Előfizetés
negyedév.
Hirdetési díj: H
tesért jutányosab.

Széche

Igaz örö
lunk Széche
napja»-ra!

Október
örökké mel
lesz Körünk

Most, a

mikor azok

a melyek a

egyesek vál

tan úgy gon

édes álomra

soká magun

sét nehéz

hosszan éde

nek húrjait!

Valóban

hogy ennél

még a Széche

kivánhatunk

Körünknek

siker koron

elégge meg

zatot és mi

hazafias műk

egyesülteket

s a mely edd

kedhetik a

sének terén.

Ez a fény

hogy még na

mat csepegte

nak, mint a

Csak arra s

tudatot ébres

sület, a mely

zésre juttatn

emelő érzete

a magyar l

eperjesi költ

emlékét ün